

HUMANISTISCHE DOCUMENTATIEDIENST

OUDEGRACHT 152, UTRECHT

Uitgave van de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld

VERSCHIJNT PERIODIEK - ABONNEMENTSPRIJS fl. 3.- PER JAAR

- Postgiro No. 304960 t.n.v. HUMANISTISCH VERBOND te UTRECHT - Telefoon 030-10163

MEI 1958

7e Jaargang, Nr. 5.

REDACTIE

Mr. H. SINGER-DEKKER

Burg. Elzenlaan 147

R I J S W I J K - Z.H.

Telefoon 119843

Administratie: Oude Gracht 152 - Utrecht

I N H O U D S O P G A V E .

HUMANISTISCH VERBOND.

Persconferentie	Blz. 83
Sprekersconferentie	" 83
Deelneming EXPO-conferentie	" 83
Herdrukken brochures	" 83
Landdag in N.O. Polder	" 83/84

HUMANISTISCHE STICHTING SOCRATES.

Verslag landdag	" 84/85
-----------------	---------

HUMANITAS.

Nieuw correspondentschap	" 85
Benoemingen	" 85
Gezinsverzorging	" 85
Weekend reclassering	" 85/86
Kaderblad Humanitas	" 86
Samenstelling hoofdbestuur	" 86

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP.

Pinksterkamp	" 86
Brochure	" 86

HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING.

Propaganda	" 87
Afdeling Eindhoven exit	" 87
Contact met andere organisaties	" 87

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG.

Lustrum Leiden	" 87
Propaganda-actie 1958-1959	" 87
Afsluiting seizoen 1957 - 1958	" 88

HUMANISTISCH THUISFRONT.

Tentoonstelling in militair tehuis te Havelte	" 88
Een nieuw militair tehuis	" 88

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID.

Mededelingen betreffende het orgaan "Vernieuwing

blz. 88/89

A.H. GERHARD STICHTING.

Het bejaardentehuis

" 89

RADIOLEZINGEN IN JUNI

" 89

INTERNATIONALE LITERATUURLIJST.

" 89/90

INTERNATIONAAL NIEUWS.

Amerika

" 90/91

India

" 91

Verenigd Koninkrijk

" 91

VAN ALLE KANTEN.

Verslagen, reportages e.d.

" 91/92

Ons Noorden over de congresrede van Dr. van Praag

" 92/93

Ds. Kalf over het Humanisme

" 94

Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie over Humanisme
en Liberalisme

" 94/95

Het Vrije Volk over Partij van de Arbeid en Humanistisch
Verbond

" 95

Ds. Jacobs over Vrijz. Protestantisme en Humanisme

" 95/96

Dr. A. de Wilde over modaliteiten in het Humanisme

" 96

Prof. Schippers over De uitdaging van het Humanisme

" 96/97

Discussie Vrijdenker/Libertijn

" 97

België

De Antwerpse Gids over de zedenleer

" 97/98

De Standaard(Brussel)over de Humanisten

" 98/99

=====

HUMANISTISCH VERBOND.

HUMANISTISCH NIEUWS.

Persconferentie.

Op 4 juni zal in Hotel Centraal in Den Haag door het Hoofdbestuur een persconferentie worden gehouden, waar de algemeen voorzitter Dr. J.P. van Praag een uiteenzetting zal geven over de ontwikkeling van de humanistische beweging in de Verenigde Staten. Van bijzondere betekenis kan hierbij zijn, welke vorderingen door de Amerikaanse zusterorganisaties bereikt zijn, teneinde een uitvoering van de verklaring over kernwapenen, aangenomen op het Londense congres van 1957, te verzekeren.

Sprekersconferentie.

In tegenstelling tot het vermelde in het vorige nummer, waarin als datum voor deze jaarlijkse conferentie 14 juni a.s. werd aangekondigd, wordt medegedeeld, dat de bijeenkomst op zondag 21 september zal plaatsvinden.

Deelneming EXPO-conferentie.

Op vrijdag 26, zaterdag 27 en zondag 28 september zal in Brussel een nationaal congres van de Belgische humanisten plaats vinden, waar ook een vertegenwoordiger van het Nederlandse Verbond het woord zal voeren. De Belgen verwachten, dat ook vele leden van het H.V. aanwezig zullen zijn. Besprekingen over huisvesting enz. zijn gaande, zodat nadere gegevens hierover binnenkort in "In en Om" worden gepubliceerd.

Herdrukken brochures.

Een herdruk van "Verontrusting en Vertrouwen" komt dezer dagen van de pers. In voorbereiding is ook een nieuwe uitgave van de jubileumbrochure "Dit wordt gedaan", omdat dit boekje uitstekende diensten heeft verricht om belangstellenden iets over het werk van het H.V. te vertellen.

Landdag in N.O. Polder.

De landdag in de Noord-Oost Polder, welke op Hemelvaartsdag werd gehouden, is een groot succes geworden.

Tegen 12 uur kwamen de autobussen uit alle windstreken aan en brachten 600 deelnemers naar Emmeloord, waar de bijeenkomst in het Veilinggebouw en in de Schouwburgzaal gehouden werd.

Na de lunch in het Veilinggebouw, dat uitstekend voor dergelijke bijeenkomsten bleek te kunnen dienen, werd een rondleiding gehouden, weer met gebruik van autobussen, door de polder en werd door deskundigen iets verteld over Nederlands nationale trots, het werk aan de landaanwinning. Na deze bijzonder goed geslaagde excursie kwamen de deelnemers bijeen in de Schouwburgzaal, waar hen een uitstekend verzorgd cabaretprogramma werd geboden door een amateurgezelschap uit Hengelo. Het slot van dit programma werd gevormd door een Oekraïns gedeelte, dat gebracht werd in authentieke nationale costuums en dat in elkaar gezet en ook meegespeeld werd door enige "echte" Oekraïners, die na de oorlog in Nederland zijn gebleven.

Na het eerste gedeelte van het cabaretprogramma hield de Heer Polet een rede over de betekenis van het Humanistisch Verbond en zijn verhouding tot de andersdenkenden.

Nadat de deelnemers nog een gezellig kopje thee met elkaar hadden gedronken, startten de bussen tegen half zes weer, om allen naar de plaats hunner inwoning terug te brengen.

Tijdens de middagbijeenkomst was er voor de kinderen van de deelnemers een aardig programma, waarvan zij allen zeer hebben genoten.

-0-

HUMANISTISCHE STICHTING SOCRATES.

Verslag landdag.

Ruim 100 deelnemers bezochten de landdag welke op 1 mei werd gehouden in de Internationale School voor Wijsbegeerte te Amersfoort. De bijeenkomst stond onder voorzitterschap van Prof. Dr. G. Stuiveling, spreker was Prof. Dr. T. T. ten Have, die een inleiding hield over "Psychologie en Humanistisch Mensbeeld".

Prof. ten Have ging er van uit, dat het Humanistisch mensbeeld gebaseerd behoort te zijn op de gegevens welke de wetenschap betreffende de menselijke geest ons biedt. De moeilijkheid is echter dat er nog zo weinig vast staat volgens deze wetenschap.

Zo kon spreker b.v. wel mededelen, dat volgens de tegenwoordige stand der wetenschap zowel aanleg als het milieu bepalend zijn voor de persoonlijkheid, maar niet hoe de verhouding is van deze twee factoren. Sommige mensen zijn altijd een speelbal van de omstandigheden, anderen daarentegen schijnen in een vrij grote mate de omstandigheden te kunnen beheersen. Algemene regels zijn hierover nog maar weinig te geven. Iets dergelijks moest spreker mededelen over wezen en herkomst van de norm. Er worden onderzoeken verricht, die lijken te gaan in de richting van één naar tijd en plaats onveranderlijke grondslag voor iedere norm, doch deze onderzoeken zijn nog lang niet voltooid. Spreker zelf meende als hypothese te mogen aanvaarden dat, hoewel veel normen bepaald worden door het milieu, er toch ook normen zijn, welke berusten op ideeën welke vóór iedere ervaring reeds in de menselijke geest aanwezig zijn. Spreker erkende echter dat dit slechts een hypothese is en geen bewezen feit.

Na nog enkele andere belangrijke vraagpunten te hebben behandeld, kwam spreker op het Humanistisch mensbeeld. Nu is, volgens spreker een levensbeschouwelijk mensbeeld meer dan een zuiver op wetenschappelijke gegevens opgebouwde theorie, het wil ook richtinggevend zijn, m.a.w. het wil aangeven op welke wijze de mens zich zal hebben te ontwikkelen. Het is dus tegelijk empirisch en normatief.

Het empirische gedeelte van het Humanistisch mensbeeld is volgens spreker wel in overeenstemming met de uitkomsten van de psychologie. Zo gaat de humanist er niet van uit dat de mens alleen geneigd is tot het kwade. En ook de psychologie geeft daarvoor geen aanwijzing. Het is niet bewezen dat het goede in de mens alleen verworven kan worden, het lijkt integendeel aannemelijk dat hij in wezen zowel geneigd is tot het goede als tot het kwade.

De humanist wenst zijn mensbeeld, voor wat betreft het empirische gedeelte, op te bouwen op de gegevens welke de wetenschap verstrekt. Dat leert ons de zinsnede uit de beginselverklaring welke zegt, dat humanisme

wordt gekenmerkt door een pogen leven en wereld (en dus ook de mens) te verstaan met een beroep op menselijke vermogens. Dat betekent volgens spreker dat niet een openbaring doch slechts de wetenschap ons kan leren hoe de mens eigenlijk is. Maar het woord "pogen" zegt ons ook al iets over het mensbeeld zelf. Hij zal nl. altijd de fundamenteel onzekere zijn. Immers, het volledige inzicht is ons niet gegeven.

Naarmate de mens meer denkt, wordt hij onzekerder, naarmate hij meer bewust gaat leven, gaat hij zich onveiliger voelen, stelde spreker. Als "bewustheid" duidde spreker aan het vermogen van de mens zich tegenover zichzelf en zijn omgeving te plaatsen. Nu leert de psychologie dat in ieder mens een behoefte leeft aan veiligheid en zekerheid. Het humanistisch mensbeeld vraagt volgens spreker in zijn normatieve gedeelte, dat de mens het vermogen verwerft, een zekere mate van onzekerheid en onveiligheid te dragen.

Na de inleiding van Prof. ten Have werd gemeenschappelijk geluncht. De middag werd besteed aan discussie in groepen en na de thee aan discussie in een bijeenkomst van alle deelnemers gezamenlijk, met de spreker.

Het ligt in de bedoeling de inleiding van Prof. ten Have, zoals deze eventueel naar aanleiding van de discussie nog zal worden aangevuld of gewijzigd, op te nemen in Rekenschap, het tijdschrift van de Stichting Socrates. De in Rekenschap gepubliceerde inleiding kan dan min of meer worden beschouwd als het resultaat van de gezamenlijke denk arbeid, welke op de landdag onder leiding van Prof. ten Have werd verricht.

-o-

H U M A N I T A S

Ver.v.Maatsch.Werk op Hum.Grondslag.

Nieuw correspondentschap.

Hillegom heeft zich gevoegd in de rij der correspondentschappen.

Benoemingen.

De afdeling Amsterdam is overgegaan tot de aanstelling van een jeugd-maatschappelijk werkster, als hoedanig is benoemd Mejuffrouw A.P.M. Bardet.

Bij de afdeling Rotterdam werd Mejuffrouw I. Beukers als maatschappelijk werkster aangesteld.

Gezinsverzorging.

De afdeling Delft, die al jaren kan bogen op een uitstekend lopende sectie gezinsverzorging, gaat dit werk uitbreiden met een speciale hulpdienst voor bejaarden. Reeds 5 dames hebben zich voor dit werk bereid verklaard.

Weekend sectie reclassering.

De landelijke sectie reclassering organiseerde op 10 en 11 mei een weekend op "De Pietersberg" te Oosterbeek. Het onderwerp was: "Houdingen in het Reclasseringswerk". De conferentie was geheel anders opgezet dan bij vorige gelegenheden. De bedoeling was de deelnemers meer dan anders actief te laten meewerken.

Zaterdag begon men met de opvoering van een rollenspel, waarover de deelnemers na afloop opmerkingen konden maken. Daarna hield de Heer E. Doornenbal, psychiater, een inleiding, waarin hij de opmerkingen van de aanwezigen verwerkte.

Zondag werd begonnen met de uitreikingen van een rapport over een bepaald geval, dat door de aanwezigen in groepen werd besproken. De verslagen van deze groepsbesprekingen werden in de plenaire zitting uitgebracht, waarna de Heren E.V.W. Vercruijse, socioloog en Mr. D.E. Krantz, criminoloog het besprokene samenvatten en nader toelichtten.

De leiding van het geheel berustte bij de Heer C.J.F. van Veen, vice-voorzitter van de landelijke sectie en stafdocent aan het opleidingsinstituut voor het gevangeniswezen.

Aan de deelnemers werd verzocht nog tijdens de conferentie hun mening over deze werkmethode op papier te zetten en bij de leiding in te leveren, opdat deze zich een oordeel kon vormen over de wenselijkheid op de ingeslagen weg voort te gaan en eventueel veranderingen in het organisatieschema aan te brengen. De eerste indruk is, dat deze wijze van confereren bij de deelnemers bijzonder in de smaak is gevallen.

Kaderblad Humanitas.

Het kaderblad "Humanitas" publiceerde in zijn april-nummer het eerste van een serie artikelen over "Het Strafprobleem". Dit artikel werd geschreven door Dr. F.J. Tolsma. Verder werken aan deze serie mee: Mej. Dr. Hudig, Drs. L. Turksma en Prof. Dr. G. Th. Kempe.

Samenstelling Hoofdbestuur.

Hieronder volgt de samenstelling van het Hoofdbestuur van Humanitas.

Dagelijks bestuur:

Mr.Dr. J. In 't Veld, voorzitter; Mr. B.v.d. Waerden, vice-voorzitter; Secretaresse, Mej. M. Dijkstra; Penningmeester, Dr. L.I. de Winter; J. Landman, G. Rietveld, C.M. Swiebel, P.C. Faber, Erelid.

Bestuursleden:

J.v.d. Berg Jeths, Mr. H. Boasson, H. Boomsma, B. Drukker, G. Goosen, Mr. P. van 't Hoff, Mej. E.H. Kloeveborn, P.A. Pols, J. Schnetz, J. Schuitemoeder, I. Sluijter, S. Sytma, Mevr. S. Timmermans-Boon, F.H.W. Vliegen, W. Wiese, H. Zunderman.

-0-

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP.

Pinksterkamp.

De H.J.G. houdt haar Pinksterkamp dit jaar in Loosdrecht. Het wordt dus een zeilkamp, waarbij de geest echter aan zijn trekken komt door een inleiding over toneel door Dr. A. Saalborn.

Brochure.

Er zal dit jaar in elk geval nog een syllabus worden uitgegeven, waarschijnlijk over Geestelijke Verzorging.

-0-

HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING.

De H.J.B. meldt:

Propaganda.

Het is een algemeen bekend feit, dat de laatste maanden vóór de zomervacantie niet bepaald de "vette" maanden in een jeugdbeweging zijn. Alle mogelijke examens en tentamens eisen de aandacht van de leden op. Toch is er in de H.J.B. nu nog een begin gemaakt met de grote propaganda-actie: propaganda-brochures zijn gestencild en Zaandam zal nog voor de vacantie een invasie van HJB-ers kunnen verwachten. Dit ter waarschuwing.

De maand september komt geheel en al in het teken van de propaganda te staan. In de zomerkampen in Hooghalen zal een begin gemaakt worden met het leggen van contacten in Emmen, tijdens de reeds berucht geworden dorpen-tochten, welke in ieder zomerkamp gehouden worden.

Afdeling Eindhoven exit.

Helaas moet er ook een droevig feit gemeld worden: de afdeling Eindhoven heeft het in het zuiden niet kunnen bolwerken en is, als afdeling, opgehouden te bestaan. Het aantal afdelingen bedraagt nu dertien.

Contact met andere organisaties.

Wat de contacten met andere jeugdorganisaties betreft: met belangstelling volgt de H.J.B. de ontwikkeling van de A.J.C. Eén van onze H.B.-leden zal het buitengewone congres in Vierhouten bijwonen. Tenslotte kunnen we met grote voldoening vaststellen, dat de band die tussen H.J.B. en F.J.D. (Freireligiöser Jugendbund Deutschlands) gelegd is steeds hechter wordt. Vooral afdeling Groningen staat in geregeld contact met de F.J.D. We verwachten veel van dit belangrijke internationale contact.

-o-

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG.

Lustrum Leiden.

De afdeling Leiden vierde op 24 en 25 april haar tweede lustrum. Voor een verslag daarvan mogen wij U verwijzen naar het tweede deel van dit blad, waarin een verslag, overgenomen uit Het Vaderland, is opgenomen.

Propaganda-actie 1958-1959.

Landelijk worden er voorbereidingen getroffen voor een propaganda-actie in september:
in Delft, Amsterdam en Leiden door de bestaande afdelingen,
in Groningen, Wageningen en Utrecht om zo mogelijk tot her-oprichting van de afdelingen aldaar te kunnen komen,
in Eindhoven om de huidige deelneming van de S.V.H.G. aan de discussies in de Protestantse gespreksgroep (waarin deelnemen de N.C.S.V. en de V.C.S.B.) te bestendigen.

Medewerking in deze van H.V.-leden (afdelingssecretaris) zal zeer vruchtbaar kunnen blijken te zijn.

Afsluiting seizoen 1957 - 1958.

Er bestaat een streven om te komen tot een landelijke afsluiting van het collegejaar naast of in plaats van per afdeling.

-o-

HUMANISTISCH THUISFRONT.

Het Humanistisch Thuisfront deelt mede:

Tentoonstelling in militair tehuis te Havelte.

In het militair tehuis te Havelte, Het Hunehuis, werd een tentoonstelling gehouden voor militairen en burgers van werken van leerlingen en oud-leerlingen van de Academie voor Kunst en Industrie te Enschede; reproducties van schilderijen en tekeningen uit Nationaal Kunstbezit, aangevuld met ceramiek van de pottenbakker Staf uit Koekange.

De tentoonstelling heeft een bevredigend aantal bezoekers getrokken, ruim 500, en viel bij allen zeer in de smaak. In radio en pers is er meermaals melding van gemaakt.

Een nieuw militair tehuis.

Het bestuur van de stichting Militaire Tehuizen van het Humanistisch Thuisfront heeft besloten in Oldebroek ('t Harde) een vierde humanistisch militair tehuis te stichten. De grond hiervoor is door het Rijk in erfpacht afgestaan, de plannen zullen worden ontworpen door de architecten Rooimans en van Wageningen te Amersfoort. Ten aanzien van de bouwkosten heeft de minister van Oorlog een garantielening toegezegd voor 60% van de bouwsom, de rest, alsmede de inventaris zal uit eigen middelen dienen te worden gefinancierd.

-o-

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID.

Mededelingen betreffende het orgaan "Vernieuwing".

Uiteraard is er aangaande de H.W.G. weinig nieuws te vermelden, nu het vergaderseizoen achter de rug is en de activiteiten in de P.v.d.A. zich voornamelijk op de Gemeenteraadsverkiezingen concentreren.

In een aantal afdelingen wordt de actie ten gunste van "Vernieuwing", het officiële orgaan van de H.W.G., met succes gevoerd.

In het april/mei-nummer wijdt de redacteur K. Timmerman een nabeschouwing aan de Statenverkiezingen.

Drs. Anne Vermeer geeft een uitvoerige beschouwing over de kinderbijslag als sociale factor, waarin hij een aantal praktische kanten ervan onder de loupe neemt.

Hij behandelt enige bezwaren, die sommigen als principieel laten gelden en wijst erop dat het geboortecijfer in een periode van 80 jaar daalde van 359 tot 212 per 1000 en dat ondanks de invoering van de kinderbijslag.

"Wat een humanist in de bijbel leest", daarover schrijft het Hoofdbestuurslid M.G. Warffemius een lozenswaardig artikel.

Zijn collega in de H.W.G., Jacq. Engels, schreef een uitvoerig artikel over het 10-jarig bestaan van de staat Israël, waarin hij op het moeizame,

gigantische opbouwwerk op een leerzame en interessante wijze de aandacht vestigt.

Over de verhouding: openbaar en bijzonder onderwijs en de methodiek van het onderwijs, en wat daarmee samenhangt sprak W. Mensink voor de radio. "Vernieuwing" geeft daarvan een uitvoerig verslag.

Henri Sandberg uit Parijs was "op zoek naar de Pausen van het Abhumanisme.

Proefnummers van "Vernieuwing" zijn kosteloos verkrijgbaar bij het H.W.G.-secretariaat, Haagweg 210, Leiden.

-o-

A.H. GERHARD STICHTING.

Het bejaardentehuis.

Het bejaardentehuis van de A.H. Gerhard Stichting nadert zijn voltooiing. Omstreeks 1 juni zullen de eerste huisjes op het terrein van de Stichting worden betrokken. Bij het grote gebouw komen n.l. 24 huisjes voor die bejaarden, die nog in staat zijn zelfstandig te wonen.

Het grote tehuis heeft geen afzonderlijke woningen, maar eenpersoons- en tweepersoonskamers. In totaal zullen 235 bejaarden worden gehuisvest. Het prachtige gebouw is zeven verdiepingen hoog, doch beschikt natuurlijk over twee liften.

Er komt een fraaie aula in, een aparte ziekenafdeling en verder is het gebouw van alle gemakken voorzien.

De officiële opening zal waarschijnlijk begin november plaats vinden.

-o-

RADIOLEZINGEN.

(in juni)

- 1 juni : (VARA) Frans Arijs over: "Geestelijk Leven".
8 juni : (VARA) C.H. Schonk over: "Een humanistisch raadsman onder arbeiders".
15 juni : (VARA) H.J.J. Lips over: "Mijn zoon moet in dienst".

De lezingen van Dr. L. van Gelder voor de AVRO gehouden, zijn verkrijgbaar bij het Centraal Bureau van het Humanistisch Verbond. Prijs f.0.25 per lezing.

-o-

INTERNATIONALE LITERATUURLIJST.

THE RADICAL HUMANIST(INDIA)

March 23rd

Bertrand Russell

Can scientific man survive?

THE MONTHLY RECORD

May 1958

H.J. Eysenck

Is conscience a conditioned reflex?

THE MONTHLY RECORD

May 1958

HUMANIST WORLD DIGEST

Febr. 1958

Febr. 1958

Dr. John Lewis

From evolution to history.

Eugene Wm. Kreves

Humanism as a family faith.

Thomas L. Clarke

The pedagogy of Humanism.

-0-

INTERNATIONAAL NIEUWS.

A m e r i k a.

De reis door Amerika van de Voorzitter van het Humanistisch Verbond in Nederland is op het moment, dat dit blad wordt samengesteld nog niet ten einde. Wij kunnen echter wel mededelen dater reeds enkele radio-opnamen en ook een televisie-opname van Dr. van Praag zijn gemaakt.

Free Mind, het orgaan voor de leden van The American Humanist Association van februari 1958 meldt de komst van Dr. van Praag in Amerika. Het blad haalt het artikel van Dr. van Praag aan dat in Plain View is verschenen onder de titel "Humanism". Het geeft het reisschema op en deelt mede, dat zij die Dr. van Praag graag voor een lezing zouden willen uitnodigen, zich met The American Ethical Union in verbinding kunnen stellen. De invitatie is n.l. uitgegaan van de A.E.U.

Hetzelfde nummer van Free Mind vermeldt ook een ontmoeting van het bestuur van de afdeling San Francisco van de A.H.A. met Mevrouw Polak-Schwarz, vroeger hoofdbestuurslid van het Humanistisch Verbond en secretaresse van de I.H.E.U. Hierbij wordt ook melding gemaakt van de opening van het Erasmushuis, dat ook aan het secretariaat van de I.H.E.U. huisvesting verleent.

The American Humanist Association heeft de aardige gewoonte, ieder jaar enkele onderscheidingen uit te reiken aan: de Humanist van het jaar, de Humanistische pionier en de verdienstelijkste Humanist. Van de toekenningen van deze onderscheidingen wordt altijd een uitgebreide plechtigheid gemaakt, met een diner etc. Free Mind van maart 1958 vermeldt, dat tot Humanist van het jaar 1958 is uitgeroepen de bioloog Oscar Riddle. Oscar Riddle is nog een leerling van de grote Amerikaanse filosoof John Dewey. Van 1914 tot 1945 was Dr. Riddle verbonden aan de wetenschappelijke staf van het Carnegie Station for Experimental Evolution. In 1955 verscheen zijn werk "The Unleashing of Evolutionary Thought", dat binnenkort herdrukt zal worden.

Dr. William H. Kilpatrick werd onderscheiden als Humanistisch pionier. Dr. Kilpatrick is pedagoog. Hij sprak ter gelegenheid van zijn onderscheiding een rede uit over "Onderwijs in Ethiek op de openbare school". Dr. Kilpatrick zei, dat hij dit onderwijs van groot belang acht als hulpmiddel om de leerlingen een bruikbare levensbeschouwing te doen opbouwen. Hij betreurde het echter dat dit onderwijs vaak gebruikt wordt om de leerlingen tot godsdienst te brengen in plaats van hen een eerlijk onderzoek naar de feiten en hun betekenis voor te zetten.

De onderscheidingen voor verdienste werden toegekend aan twee oud-bestuursleden van de A.H.A., de Heren Ralph Blount en Dr. Walter Verity.

Wist U, dat het tijdschrift van de A.H.A., The Humanist, gewoon aan de kiosken in Amerika verkrijgbaar is? Aan diezelfde kiosken kan men ook kopen Humanist World Digest, uitgegeven door de Humanist World Fellowship, een organisatie die nog niet bij de I.H.E.U. is aangesloten, doch welker doelstellingen zoals die op de achterpagina van The Humanist Digest zijn afgedrukt, zeer goed met die van de I.H.E.U. verenigbaar zijn.

I n d i a.

Ieder jaar wordt door de Humanistische Beweging in India de stichter van die beweging, M.N. Roy, herdacht. Dit jaar gebeurde dit in Bombay, in een arbeiderswijk, waar meer dan drieduizend arbeiders en mensen uit de middenstand aanwezig waren om te luisteren naar de herdenkingsredevoeringen. Een uitgebreid verslag daarvan vindt men in The Radical Humanist van 9 februari j.l.

Verenigd Koninkrijk.

The Humanist, het blad van de Rationalist Press Association, vermeldt in zijn nummer van mei 1958 enige merkwaardige feiten betreffende adoptie in Groot Brittannië. The National Children's Adoption Association had n.l. adoptie geweigerd aan een echtpaar, dat zich als ongodsdienstig had opgegeven. Deze vereniging behoort niet tot een bepaalde kerkelijke groepering. Iets dergelijks werd ondervonden bij een Schotse rechter die weigerde aan een vader, die gescheiden was op grond van wangedrag van zijn vrouw, de voogdij over zijn zoon toe te vertrouwen omdat hij atheïst was. En in een recente correspondentie in de Times heeft, volgens The Humanist, een Anglicaanse geestelijke een dergelijke opvatting verdedigd, n.l. dat niet-christelijke tehuizen ongeschikte plaatsen voor kinderen waren.

Gelukkig kan The Humanist ook andere ervaringen vermelden. Een Diocesane Adoptie Vereniging verleende haar bemiddeling bij adoptie van een kind door een Humanistisch echtpaar. The Humanist vraagt zijn lezers hun ervaringen op dit terrein aan de redactie mede te delen.

-0-

VAN ALLE KANTEN.

Verslagen, reportages e.d.

Wij vonden over het congres van het Humanistisch Verbond in 19 dagbladen en in De Vrijdenker een verslag. Eén dagblad geeft tevens een beschouwing naar aanleiding van de openingsrede van de Voorzitter. Op die beschouwing komen wij hieronder nog terug.

De Vrijdenker van 19 april 1958 geeft een uitvoerig overzicht van hetgeen het Humanistisch Verbond heeft gesteld in zijn brief aan de Minister van Binnenlandse Zaken, Bezitsvorming en Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie inzake de crematie.

De vrijdenker van 10 en 17 mei geeft een zeer uitvoerige bespreking, in twee artikelen, van het boekje "Humanisme en Rede" van het Humanistisch Verbond. Speciaal op het artikel van Prof. Dr. T. T. ten Have over rationeel Humanisme wordt uitvoerig ingegaan.

De Nieuwe Rotterdamse Courant van 12 mei 1958 geeft een uitvoerig verslag van de landdag van de Stichting Socrates, op 11 mei gehouden te Amersfoort over "Psychologie en Humanistisch Mensbeeld".

Het Parool van 25 april en Het Vaderland van 26 april geven een verslag van het lustrum van de Leidse Afdeling van de S.V.H.G. Het verslag uit Het Vaderland nemen wij hieronder voor U over:

" Het tweede lustrum van de Studenten Vereniging op Humanistische Grondslag (SVHG), afdeling Leiden, dat dezer dagen gevierd wordt, begon gisteren met een officiële ontvangst door het bestuur. Om ongeveer half vier opende de praeses van de SVHG, de Heer C.P. Gerhardt, met een lustrumrede de bijeenkomst in de "Grote Pers" van het stedelijk museum "De Lakenhal".

" In deze historische omgeving schetste de Heer Gerhardt in het kort de geschiedenis van de SVHG, die van zeer praktisch ingestelde vereniging door het veranderen der tijden geworden is tot een meer theoretische, "levensbeschouwelijke, non-conformistische discussiemogelijkheid voor buitenkerkelijke studenten", zoals de werkschrijving sinds 1955 luidt. Na deze lustrumrede was het woord aan Prof. Dr. C.C. Berg, hoogleraar in de Austro-nesische linguïstiek aan de Leidse Universiteit, voor het houden van zijn lezing over "Ken Uw soort".

" Uitgaande van de Unesco-spreuk "Vrede door opvoeding, wetenschap en cultuur" begon Prof. Berg met een beschouwing over wat taal nu eigenlijk is. Immers, zowel aan opvoeding, aan wetenschap als aan cultuur ligt de taal ten grondslag. De taal is een arbitrair systeem, dat van nature bij de mens aanwezig is, maar pas door de conventie de vorm krijgt, die haar geschikt maakt om in het contact tussen de mensen onderling te bemiddelen. Zo heeft de taal een overheersende, gemeenschappelijke factor, daarnaast echter een individuele factor, de marginale vrijheid van het individu. Gebruikmaking van deze vrijheid door b.v. het hechten van een nieuwe betekenis aan een bestaand woord (peer voor lamp, wurm voor baby) behoeft stabilisatie door de gemeenschap, wat van zeer toevallige omstandigheden afhankelijk is. Door deze kleine marge van vrijheid hebben uiteindelijk alle ongeveer drieduizend systemen van taal hun arbitrair karakter gekregen.

" Verbonden met deze talenstelsels zijn de mythenstelsels ontstaan uit op schrift gestelde convertering van onaangename ervaringen in droombeelden. De mythe bepaalt het gedrag van de gemeenschap (cf. de heiligheid van de koe in India). De mythe ligt ook ten grondslag aan de wetenschap, omdat zij ontstaan door onvredegheid met de mythen geboren is uit de mythe, dat het waardevol is de waarheid te kennen. Elke taal met haar klankenstelsel en woordenschat, haar eigen mythenstelsel en gedragspatroon, naat dat daaruit voortvloeit, is de bron voor het nationale gevoel van uitverkoren-zijn, dat internationale samenwerking in de weg staat. Het bijbrengen van wat taal is en wat taal doet, kan leiden tot beter begrip tussen de volkeren."

-0-

De openingsrede van Dr. J.P. van Praag op het Congres van het Humanistisch Verbond wordt besproken in Ons Noorden van 26 april 1958, onder de titel: "Een samengaan, dat tot niets zou leiden".

In het lange artikel wordt o.m. het volgende gezegd:

" Samengaan dus, van anders-denken met de humanisten
"van het Humanistisch Verbond in Nederland - zoals Dr. van
"Praag wenst? Laten wij eens aannemen, dat daartoe in bre-
"der kring buiten het Humanistisch Verbond de bereidheid
"zou ontstaan, uiteraard - zoals de voorzitter van het H.V.
mogelijk en wenselijk achtte - bij een zodanige opzet, dat
"allen die samenwerken, ten volle voor hun overtuiging kun-
"nen uitkomen". Op welke gemeenschappelijke basis zou men
"moeten en kunnen samengaan met deze humanisten? Toch mins-
"tens op de grondslag van een algemeen gelijkgestemd principe
"van menselijkheid: daar is het tenslotte toch om begonnen.
"Maar hoe wil men vruchtbaar samenwerken, wanneer men ieder
"een totaal verschillende opvatting van dit begrip heeft.
"Bij de een 'n louter binnen stoffelijke grenzen gebonden hu-
"maniteit, bij de andere de vooropstelling, dat al het louter-
"menselijke de kiem van het verderf meedraagt, de neiging
"naar het kwade en de verduistering van het ideële inzicht -
"tot Hij komt die door zijn menswording de mens in zijn waarde
"heeft hersteld. Moet men, bij het "samengaan", daar dan maar
"overheen stappen? Inderdaad: men kan samengaan. Maar wie
"zal uit het licht treden en het duister binnengaan om in dat
"duister met anderen te gaan zoeken naar het licht? Men mag
"dan in het Humanistisch Verbond zeggen, dat "de nadruk, die
"men daar legt op het menselijke in ieder mens, het de huma-
"nist onmogelijk maakt te denken langs de lijnen van levensbe-
"schouwelijke afgrenzigen", men moet er dan ook erkennen, dat
"het voor de levensbeschouwelijk-levende mens onmogelijk is
"samen te gaan men hen, die het alleen-menselijke in de mens tot
"maatstaf hebben gekozen.

" Dit is in feite, wat de wereld van nu verdeeld houdt. Er
"is noch in ons land alleen, noch overigens in de wereld een
"antithese tussen liberalisme en socialisme - zoals Prof. Oud
"zou willen doen geloven - en misschien is er niet eens anti-
"these tussen christendom en communisme, wanneer men al wat
"om ons heen gebeurt op grotere afstand wil bezien. Wat er
"dan wel is, dat is de anti-these tussen Godsbesef en materia-
"lisme.

Het artikel besluit met:

" Geen samengaan, derhalve - het leidt voor geen der partijen
"tot enig resultaat. Maar wel een beïnvloeding in positieve
"geest van hen, die zijn misleid, die zichzelf opgesloten hou-
"den binnen de normen, die de materie-alleen zou stellen. Want
"daarvoor zijn wij christenen met de opdracht het rijk Gods te
"vestigen tot aan de grenzen der aarde. De wereld is niet redde-
"loos, al schijnt dat wel eens zo en al klampt zij zich van de
"oudste tijden af hardnekkig vast aan de dingen der vergankelijk-
"heid. De wereld wacht alleen op het rijk Gods en - hoe we 't
"ook bekijken - dat zullen wij, christenen, moeten vestigen."

Redevoeringen over het Humanisme.

Ds. Kalf heeft voor de afdeling Boskoop van de Chr. Vrouwenbond een causerie gehouden over het Humanisme, de vijand op pantoffels. Rijn en Gouwe van 29 april 1958 gaf het volgende verslag van deze lezing.

" Voor de afdeling van de Chr. Vrouwenbond heeft Ds. Kalf een lezing gehouden over het onderwerp "De vijand op pantoffels, waarmee hij het humanisme bedoelde.

" Onder de geestelijke gevaren die er in de wereld zijn, neemt het humanisme de eerste plaats in, aldus begon Ds. Kalf zijn rede. Als een lieve juffrouw komt het humanisme het gezin binnen, zelfs in de kerken en op de preekstoelen. Op godsdienstig terrein zijn humanisten nihilisten. De horizon van hun toekomst strekt zich niet verder uit dan de eindpaal van hun leven.

" Men ontmoet de humanist overal en speciaal daar waar het hart uit de Christelijke cultuur is verdwenen. De humanist is verdraagzaam, voorbeeldig in zijn wandel, echter niet om Christus wil, aldus de predikant, die in het vervolg van zijn rede o.m. nog zei: de humanist aanbidt de mensheid, zichzelf. De gelovige aanbidt God in Christus. Het grote doel van de humanist is: de bewoonbare wereld, van de gelovige: het rechtvaardig zijn voor God."

-0-

De afdeling Vlaardingen-Schiedam van de Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie organiseerde een bijeenkomst waar gesproken werd over humanisme en liberalisme. De Nieuwe Vlaardingse Courant van 25 april gaf er het volgende verslag van:

" De Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie, afdeling Vlaardingen-Schiedam, heeft woensdagavond een bijeenkomst gehouden in café-rest. "Mes", waarbij de Heer L. Meijer heeft gesproken over: "Humanisme en liberalisme". Spreker zag liberalisme en humanisme voortgekomen uit een gemeenschappelijke wortel, te weten: de renaissance.

" In het spoor der renaissance volgden twee revoluties: nl. de industriële omwenteling en de Franse revolutie, de één leidend tot het moderne industrialisme, de andere tot de maatschappelijke vrijheid onzer dagen.

" In zijn eerste aanloop ging het economische liberalisme te ver; zodat b.v. de toestanden in het Engelse industriegebied omstreeks 1800 onmenselijk werden.

" Het Nederlandse industrialisme maakte soortgelijke fouten. Hier echter geen Luddisten, zoals in Engeland - arbeiders, die in hun wanhoop de hen verdringende machines kapot sloegen - wel echter industriëlen, zoals die in Leiden, die protesteerden tegen de onhoudbare toestanden (de kinderarbeid b.v.), welk protest na 1874 leidde tot wetten, die de kinderarbeid beperkten.

" Terwijl het liberalisme zich richt op de handelende mens, wendt de humanist zich tot de zedelijke kant van de mens in een

"poging om de verschillen te verzachten.

" Meer en meer, aldus meent de humanist, wordt het moderne "industrialisme door de humanistische gedachten doortrokken. "Men bindt de arbeider niet aan een bedrijf. maar men kijkt ook "meer naar zijn belangen, zoals medezeggenschap, kortere werk- "tijden, ontspanningsverenigingen etc. Het humanisme stelt de "mens centraal en heeft als doel een maatschappelijk en zedelijk "streven.

" Het beweegt zich niet in 't politieke en economische vlak; "het wenst mede een cultuurfactor te zijn.

" Na de pauze ontwikkelde er zich nog een zeer levendige dis- "cussie."

-0-

Artikelen en beschouwingen over het Humanisme.

Het Vrije Volk, Utrechtse editie, van 17 april 1958 schrijft:

" Daar staan ze dus weer, de drie verschrikkingen in één zin. "Wij herhalen opnieuw: ze hebben geen van drieën iets met elkaar "te maken. Het Humanistisch Verbond vormt g e e n groepering "in de Partij van de Arbeid, zo min als de hervormde en gerefor- "meerde of de katholieke kerk groeperingen vormen in de Partij "van de Arbeid.

" W e l zijn er een humanistische, een protestants-christe- "lijke en een katholieke werkgemeenschap in de Partij van de Ar- "beid, waarvan individuele humanisten, protestanten en katho- "lieken deel uitmaken.

" We willen tot zover nog aannemen, dat de hoofdredactie "van het Eindhovense Dagblad zich heeft verschreven.

" Bepaald geen verschrijving is het wanneer de sexuele her- "vorming opnieuw in één adem wordt genoemd met de Partij van de "Arbeid. Wie de zin goed leest, ziet dat er een verband wordt "getrokken tussen het Humanistisch Verbond en de sexuele her- "vorming (een verband dat trouwens evenmin bestaat). Maar het "is bepaald geen toeval, dat in diezelfde zin de naam Partij van "de Arbeid wordt genoemd.

" Nogmaals en bij herhaling: de Partij van de Arbeid is een "p o l i t i e k e partij, waar men ongeacht levensbeschouwing "lid van kan worden en waarin het lid meestreeft naar een zui- "ver politiek doel.

" Sexuele hervorming is geen politiek doel. Het heeft met de "Partij van de Arbeid dus niets te maken.

" Wie dit wel beweert of suggereert, pleegt demagogie."

-0-

Het Algemeen Handelsblad van 3 mei 1958 bespreekt het boekje van Ds. J.G. Jacobs "Kroniek van het Vrijzinnig Protestantisme". Volgens Het Han- delsblad raakt Ds. Jacobs ook het humanisme aan. Het Handelsblad schrijft o.m.:

" In het laatste hoofdstuk, getiteld "Grenzen der Vrijzin- "nigheid?" schetst schr. het Vrijzinnig Protestantisme tussen

"het Humanistisch Verbond ter linkerzijde en de midden-orthodoxie ter rechterzijde. Contact met het Humanistisch Verbond acht hij gewenst: "Het humanisme is één van de wortels van "het vrijzinnig protestantisme."

-o-

De Rotterdammer van 10 mei 1958 meldt:

"Humanistische modaliteiten.

" Dr. A. de Wilde in het vrijzinnige "Kerk en Wereld":

" Het Humanistisch Verbond heeft minstens evenveel modaliteiten als de hervormde kerk. En de uitersten liggen er stellig verder uiteen. Mensen als Roelofsen en Redeker enerzijds en bijv. Huygens anderzijds hebben een verrekijker nodig om elkaar te ontwaren.

-o-

In Trouw van 10 mei 1958 wijdt Prof. Dr. R. Schippers een lang artikel aan het Humanisme onder de titel: "De uitdaging van het Humanisme. Prof. Schippers zegt o.m. :

" Het gesprek, in het groot en in het klein, over Christendom en Humanisme, komt niet tot rust. Soms is het een wild gesprek, want het gaat om de diepste vragen, het gaat om God en mens, mens en God. En daarom is het soms ook te eerbiedigen, dat men het gesprek maar afbreekt, van welke kant dan ook, omdat de gedachte niet meer weg te dringen is, dat bij voortzetting de eer van God wordt aangetast en misschien ook de waardigheid van de mens. Maar telkens vlamt toch het gesprek weer op. Dat schijnt onvermijdelijk te zijn.

" Daarmee is dan nog niet gezegd dat Christendom en Humanisme zoveel met elkaar te maken hebben. Het zou ook kunnen zijn dat ze zich in een voortdurend afstoten van elkaar en in een voortdurend zich tegen elkaar afzetten moeten bevinden.

" In elk geval wil ik op het ogenblik graag bepleiten, dat de christenen het gesprek met het humanisme nooit zullen afbreken in deze zin, dat zij er geen goed woord meer voor over hebben. De oude volkswijsheid, die ons er voor waarschuwt niet met het waswater het kind weg te werpen, is hier volop van toepassing. Er is een enorm gevaar voor het christendom zelf gelegen in het zich afzetten tegen het humanisme. Het christendom verloochent zijn eigenlijke roeping, het laat op een centraal moment het evangelie los, wanneer het zichzelf niet-dan-tegenstelling tegen het humanisme verklaart en ervaart.

Prof. Schippers vervolgt:

" Maar wat moet een christen dan? Moet hij niet, hoe bitter het zijn mag, de volstreckte tegenstelling zien tussen een levensbeschouwing, die de mens in het middelpunt stelt en zijn geloof, dat God de Heer van zijn leven is?

" Mij dunk, een christen moet beginnen geen tegenstelling te forceren tussen wat in de heilige bron van zijn geloofskennis,

"in de bijbel niet tegenover elkaar, maar vlak naast elkaar ligt.
" Wij zullen dan misschien een heel stuk van wat wij gewoon zijn
"als humanisme te beschouwen, moeten zien in zijn christelijke ge-
"aardheid. Wanneer in de klassieke oudheid Cicero het woord
h u m a n i t a s vormt en daaronder verstaat het menswaardige,
"dan moet een christen daar niet bang van zijn, omdat Cicero een
"heiden was. Deze oude Romein verstond onder humanitas een samen-
"stel van broederliefde en rechtschapenheid, van plichtsbesef en
"vreugde in kunst en wetenschap. Welnu, dat zijn ook volgens de
"bijbel goede zaken, al zijn ze volgens diezelfde bijbel niet onaan-
"tastbaar in zichzelf. Hoe dikwijls zijn in de geschiedenis chris-
"tendom en humanisme niet hand in hand gegaan? Als de humanist
"dezelfde visie heeft op het rassenvraagstuk als de christen be-
"hoeft de laatste toch niet te vergeten, dat in zijn bijbel staat,
"dat bij God geen aanneming des persoons is.

Prof. Schippers besluit zijn artikel als volgt:

" Men kan ook zeggen, dat vele christenen zich aan de uitdaging
"van het humanisme hebben vertild. Wie dat gezien heeft, vraagt
"zich soms met verwondering af, hoe dat mogelijk was. Natuurlijk
"ook, omdat de uitdaging van het humanisme om de mens niet te
"vergeten dikwijls zo geladen was met de kracht van de afval van
"God.

" Niettemin blijft het iets raadselachtigs, dat vele christenen
"zich dan door de humanistische pretenties zo in een dwangpositie
"lieten dringen, dat ze om het allerhoogste niet te verliezen bang
"werden voor de humaniteit. En dat, terwijl de bijbel spreekt over
"het verschijnen van de goedertierenheid en m e n s e n l i e f d e
"van onze Heiland en God, Titus 3 : 4."

-0-

Polemiek De Vrijdenker / Libertijn.

In De Vrijdenker van 3 mei 1958 antwoordt de redactiesecretaris van de
Libertijn, J.H.C. Hardiek op het artikel in De Vrijdenker van 22 februari
1958 onder de titel: "De balk en de splinter", dat geschreven werd naar
aanleiding van een artikel van D.J. de Boer in de Libertijn.

Op het stuk van Hardiek plaatst de Vrijdenker nog een onderschrift
van de schrijver van "De balk en de splinter".

-0-

B e l g i ë.

De Antwerpse Gids van 25 april 1958 schrijft:

"De zedenleer...

" Het is dus zover. Door het Departement van Onderwijs werden
"maatregelen genomen om aan de cursussen van zedenleer het "ver-
"eiste karakter van neutraliteit" te verlenen. De minister heeft
"inderdaad onderrichtingen gegeven opdat de leraars, die vroeger
"werden aangeduid door de directeurs, voortaan aangesteld zouden
"worden door het kabinet. Dat is het gevolg van de eis van het
"Humanistisch Verbond en van de Werkgemeenschap van de leraars in
"ethiek, dat al de leraars in zedenleer uit de Gemeenschap zouden

"worden gekozen en dat zij dus lid zouden zijn van het Humanistisch Verbond. Praktisch komt het hier op neer dat het Humanistisch Verbond, of zijn emanatie de Werkgemeenschap, de voordracht zal doen en de minister zal benoemen.

" Er wordt daarbij een zonderling argument naar voren gehaald, dat nog eens bevestigt wat wij hier vroeger over schreven. Het Humanistisch Verbond wil zich opwerpen als een soort kerk zonder confessie. Er wordt gezegd dat, aangezien de katholieke kerk het recht heeft de voordracht van leraars te doen voor de cursus in godsdienst, het Verbond eveneens het recht zou hebben die voordracht te doen voor de cursussen in zedenleer. Nu is er dit fundamentele verschil: de Kerk heeft een leer die alle menselijke gedragingen omspant uitgaande van een godsdienstige levensbeschouwing. Het enige wat de vrijzinnigen bindt is niet een positieve leer maar juist de afwezigheid van elke vooraf ingenomen stelling. Het kenmerk van het Humanistisch Verbond is de onverschilligheid tegenover elke niet-godsdienstige leer. Met welk recht zou het dan eisen, dat de zedenleer aan zijn opvattingen zou beantwoorden? Laat staan dat het Verbond dat eist. Maar moet de houding van de minister dan niet zijn dergelijke pretenties af te wijzen?

" Een godsdienstige leer is een geheel. Vrijzinnigheid is niets anders dan het afwijzen van gelijk welk systeem, het is in werkelijkheid het vrije onderzoek naar een werkelijkheid die nooit vast is en voortdurend evolueert. Er kan dus niet zoiets bestaan als een vrijzinnige zedenleer, tenzij men het als een verzameltitel beschouwt, voor alle systemen van zedenleer die niet uitgaan van godsdienstige premissen. De tot humanisten omgedoopte vrijzinnigen vertegenwoordigen een klein gedeelte slechts van de niet-gelovigen. Ze kunnen dus geen aanspraak maken op het monopolie van de niet-godsdienstige zedenleer.

DEL.

-o-

De Standaard(Brussel) van 29 april 1958 schrijft in zijn rubriek Standpunten het volgende:

"De humanisten.

" Er is momenteel een vreemsoortige groep humanisten op het toneel verschenen. Zij spreken ontroerd over verdraagzaamheid, maar gedragen zich als de gelaïzeerde voortzetters van de Spaanse inquisitie. Zij huldigen met woorden de eerbied voor de mensen en voor de menselijke waarden, maar gewetensvrijheid aanvaarden zij alleen op voorwaarde dat iedereen denkt zoals zij. Zij zeggen democratie, maar bedoelen dictatuur. Honderdvijftig jaar geleden zou men hen als Jacobijnen bestempeld hebben; thans sieren zij zichzelf met de naam van Humanisten. Voorlopig voelen zij zich nog geremd en gedwarsboomd, maar indien zij morgen hun zin mochten doen, zou ons land binnen afzienbare tijd nog weinig verschil vertonen met dat van Tito of Kadar.

" Wil men hen aan het werk zien, dan hoeft men slechts te kijken naar de huidige regering. De macht die zij in handen kregen, gebruiken zij in hoofdzaak om een regime voor te bereiden waarin alleen nog voor hun opvattingen plaats zal zijn. Hun benoemingspolitiek is er het duidelijkste bewijs van. Alle functies in de

"staatsinstellingen eisen zij voor zichzelf op en aan geen enkele
"wet laten zij zich gelegen wanneer het er op aan komt hun eigen
"zin door te drijven. De democratische opvattingen van de rechts-
"staat hebben zij in hun gemoed reeds lang vervangen door de tiran-
"nie van de willekeur.

" Op alle plaatsen, in alle ambten willen zij mensen die slaaflijk
"buigen voor hun beslissingen en zich in alles als gedweeë werk-
"tuigen laten gebruiken. Hun partij is de partij van het meest vol-
"slagen conformisme, waar niemand nog het recht heeft anders te
"denken dan hun van hogerhand wordt voorgeschreven. De personen-
"cultus staat er in hoog aanzien, want de leiders zijn allen on-
"feilbaar, onkreukbaar en onaantastbaar. Hun pers is gelijkgescha-
"keld en meteen ook de vrije meningsuiting. Wat zij vandaag in hun
"eigen kringen beoefenen, zullen zij morgen aan het hele land op-
"leggen. Zij wachten slechts op het gunstige ogenblik.

" Hun grote bekommernis gaat naar de jeugd, niet om haar op te
"voeden tot zelfstandige mensen, voor wie alleen het eigen geweten
"beslissend is, maar om haar van jongsaf aan in het eigen systeem
te dwingen. De enige wereldbeschouwing die recht van bestaan heeft
"is deze die zijzelf huldigen. Indien voor het ogenblik nog zekere
"toegevingen moeten gedaan worden en hier en daar een andersdenken-
"de wordt geduld, dan is het duidelijk dat in hun opvatting deze
"toestand slechts tijdelijk kan zijn. De gelijkschakeling in het denken
"is hun opperste en uiteindelijke betrachting.

" Zij spreken over broederlijkheid en gelijkheid, maar scheppen een
"nieuwe categorie van out-laws en proletariërs, aan wie de elemen-
"taire rechten van iedere staatsburger ontzegd worden. Voor misda-
"digers van gemeen recht is vergeving en mildheid geboden, maar
"nooit voor iemand die het waagde er andere gedachten op na te hou-
"den dan zij. Alleen een onverbiddelijke repressie mag voor dit soort
"van misdadigers gelden: geen straf kan hard genoeg zijn.

" Maar de heren noemen zich humanisten. Zou men bij de aanblik van
"dit soort humanisten niet geneigd zijn het woord van Aldous Huxley
"in herinnering te brengen: "De tromf van het humanisme is de on-
"dergang van de mens!".

SCRUTATOR.

=====